

SCHEMAT OCENIANIA

Nr zadania	Przewidywana odpowiedź	Punktacja	Kryteria zaliczenia odpowiedzi
1	a) 2, 4	0 - 1	Za podanie dwóch metod- 1 pkt
	b) 1. izarytmiczna, 2. powierzchniowa	0 - 1	Za dobranie dwóch metod - 1pkt
2	Np.: - wszystkie planety są uszeregowane zgodnie ze wzrastającą odległością od Słońca, - wraz ze wzrostem odległości planet od Słońca wydłuża się ich czas obiegu wokół Słońca, - wraz ze wzrostem odległości planet od Słońca maleje ich prędkość orbitalna, - wszystkie planety obiegają Słońce po elipsach (posiadają peryhelium i aphelium), - promień równikowy planet ziemskich jest mniejszy niż promień równikowy planet olbrzymów, - masa planet ziemskich jest kilkakrotnie mniejsza niż masa planet olbrzymów.	0 - 3	Z podanie cech: -dwóch – 1 pkt -trzech –2 pkt -czterech -3 pkt
3	1 D, 2 C, 3 B.	0 - 3	Za każdą poprawną odpowiedź po 1pkt

Nr zadania	Przewidywana odpowiedź	Punktacja	Kryteria zaliczenia odpowiedzi
4	<p>a)</p> <p>latem niż azjatycki powstaje w związku z silnym nagrzaniem kontynentu, czemu towarzyszy wznoszenie się ciepłego powietrza (konwekcja wstępująca) i obniżenie ciśnienia powietrza, zimą silnie wychłodzony kontynent powoduje, że zalegające nad nim chłodne i ciężkie masy powietrza osiadają powodując wzrost ciśnienia atmosferycznego.</p>	0 – 2	<p>Za podanie wyjaśnienia powstania:</p> <p>-niżu – 1pkt</p> <p>-wyżu – 1pkt</p>
	<p>b)</p> <p>Cechy różniące:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <u>wilgotność</u> mas powietrza (lub wielkość opadów) <p>-masy powietrza z zachodu, znad oceanu, odznaczają się dużą wilgotnością, przynoszą opady, masy powietrza ze wschodu, znad kontynentu, są suche</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <u>temperatura</u> powietrza: <p>-masy powietrza napływające z zachodu kształtują zimą łagodniejsze pogody, latem obniżają temperaturę powietrza, masy powietrza ze wschodu są zimą mroźne, latem gorące,</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <u>zachmurzenie</u>: <p>większe zachmurzenie przynoszą masy powietrza napływające z zachodu.</p>	0 - 3	<p>Za podanie jednej cechy różniącej wraz z wyjaśnieniem na czym polegają różnice 1pkt</p>

Nr zadania	Przewidywana odpowiedź	Punktacja	Kryteria zaliczenia odpowiedzi
5	a) np. -położenie na dziale wodnym, -duże zużycie gospodarcze wód, -organiczne zanieczyszczenie wód w deltach rzek, -przemysłowe i komunalne zrzuty ścieków, -przepuszczalne podłoże skalne, -wylesienie.	0 - 3	Za podanie jednego czynnika – 1pkt
	b) np. - racjonalna gospodarka zasobami wody (oszczędzanie wody), - budowa zbiorników retencyjnych, - budowa oczyszczalni ścieków, - stosowanie zamkniętych obiegów wody w przemyśle, -ograniczenia w lokalizacji inwestycji wodochłonnych, -tworzenie stref ochronnych dla ujęć wody dla ludności, - zalesianie, ochrona terenów bagiennych.	0 - 2	Za podanie sposobów działania: - dwóch – 1pkt - trzech – 2pkt
6	a) A – płyta, B – monoklina, C – intruzja	0 - 3	Za przyporządkowanie każdej ze struktur po 1pkt
	b) 1. ciepły, wilgotny klimat 2. obecność zbiornika wodnego	0 - 1	Za podanie dwóch cech - 1 pkt
	c) Prekambr, Paleozoik, Mezozoik	0 - 1	Za podanie nazw trzech er – 1pkt
7	Np. 1) administracyjno – prawne zakazy posiadania nie więcej niż określona ilość dzieci. Ocena skuteczności z uzasadnieniem, np.: -metoda skuteczna, ale niepożądana, ze względów kulturowych i prawnych -może być skuteczna w niektórych krajach o silnej władzy administracyjnej (totalitarnych) i o ograniczonych prawach obywatelskich (np. Chiny), 2) zachęcanie ludności do stosowania środków antykoncepcyjnych i metod świadomego planowania rodziny. Ocena skuteczności z uzasadnieniem, np.: -niska skuteczność ze względu na bariery kulturowe i zwyczaje. Niska skuteczność	0 - 4	Za podanie działania – -jednego- 1pkt -dwóch – 2pkt Za ocenę i uzasadnienie skuteczności działania: -jednego – 1pkt -dwóch działań -2pkt W uzasadnieniu skuteczności działania odpowiedź zalicza użycie jednego argumentu.

Nr zadania	Przewidywana odpowiedź	Punktacja	Kryteria zaliczenia odpowiedzi
	<p>może wynikać z analfabetyzmu i zacofania społeczeństw.</p> <p>3) podnoszenie poziomu rozwoju gospodarczego. Ocena skuteczności: -wysoka skuteczność, gdyż wraz z rozwojem gospodarczym rośnie poziom wykształcenia ludności i maleje wskaźnik przyrostu naturalnego; jednakże proces jest długotrwały.</p> <p>4) edukacja społeczeństwa, (a zwłaszcza kobiet). Ocena skuteczności: -wysoka skuteczność, metoda sprzyja świadomemu macierzyństwu, zmniejsza stopę urodzeń.</p>		
8	A4, B1, C2, D3 (lub 2)	0 - 3	<p>Za każde poprawne przyporządkowanie mniejszości narodowych:</p> <p>-jednej- 1pkt -dwóch- 2pkt -wszystkich- 3pkt</p>
9	<p><u>Województwa o ujemnym wskaźniku przyrostu naturalnego:</u> łódzkie, mazowieckie <u>Przyczyny</u>, np.:</p> <p>-starzenie się ludności tych województw, -wysoka stopa zgonów, -powszechna akceptacja modelu małej rodziny, -duża aktywność zawodowa kobiet, -dużo młodych rodzin bez własnego mieszkania</p>	0 - 3	<p>Za poprawne wyróżnienie województw – 1pkt</p> <p>Za podanie przyczyn: -dwóch – 1pkt -trzech – 2pkt</p>
10	<p>1) umiarkowana ciepła, klimat kontynentalny 2) czarnoziemy 3) okołorównikowa, klimat wybitnie wilgotny 4) czerwone i żółte gleby laterytowe</p>	0 - 4	Za każde poprawne uzupełnienie po 1pkt
11	<p><u>Elektrownie wodne:</u> górzyste ukształtowanie powierzchni, duże spadki rzek, gęsta sieć wód powierzchniowych. <u>Geotermalne:</u> obecność wód termalnych,</p>	0 - 3	Za podanie jednej cechy środowiska dla każdego typu elektrowni – po 1pkt

Nr zadania	Przewidywana odpowiedź	Punktacja	Kryteria zaliczenia odpowiedzi
	obecność zjawisk wulkanicznych sprzyjających występowaniu wód termalnych i nagrzaniu skał, płytko położony stopień geotermiczny, obszary młode geologicznie. <u>Ciepłne</u> : duże zasoby węgla (ropy naftowej lub gazu ziemnego).		
12	a) np. -niesprzyjający rolnictwu klimat – np. Czad, -niesprzyjające rolnictwu ukształtowanie powierzchni – np. Peru, -kataklizmy żywiołowe – np. klęski suszy – Sudan.	0 - 2	Za podanie przyczyny wraz z przykładem państwa po 1pkt
	b) np. -przeludnienie (eksplozja demograficzna)- np. Etiopia, -polityka władz (autarkiczny model gospodarki, korupcja, dyktatura) – Korea Pn -niski poziom rozwoju gospodarczego - np. Burundi, -wojny – np. Afganistan.	0 - 2	Za podanie przyczyny wraz z przykładem państwa po 1pkt
13	a) np. -stosowanie organicznego nawożenia w celu zwiększenia wydajności rolnictwa, -walka ze szkodnikami metodami naturalnymi, -powiększanie areału gruntów ornych poprzez sztuczne nawadnianie lub osuszanie terenów podmokłych, -terasowanie zboczy wzniesień.	0 - 1	Za podanie dwóch działań zgodnych z rozwojem zrównoważonym– 1pkt
	b) np. -stosowanie kontyngentów, -ustalanie limitów produkcji dotowanej przez państwo, -zalesianie części pól uprawnych w celu wyłączenia ich z produkcji rolnej, -tworzenie gospodarstw agroturystycznych, -propagowanie rolnictwa ekologicznego (mniej wydajnego, ale o wyższej jakości produkowanej żywności).	0 - 1	Za podanie dwóch działań – 1pkt

Nr zadania	Przewidywana odpowiedź	Punktacja	Kryteria zaliczenia odpowiedzi
14	a) partnerami są: -kraje sąsiedzkie, -kraje wysoko rozwinięte, -powiązane w przeszłości gospodarczo (RWPG, blok krajów socjalistycznych, CEFTA), -kraje należące do Unii Europejskiej	0 - 2	Za wskazanie jednego czynnika – 1pkt Za wskazanie dwóch czynników – 2pkt
	b) kraje, dla których brakuje danych nie istniały w 1990 roku jako oddzielne suwerenne państwa.	0 - 1	Za podanie wyjaśnienia – 1pkt
15	a) <u>cel</u> : przesyłanie gazu ziemnego. <u>Obszar źródłowy</u> gazu ziemnego – Rosja (Syberia Zachodnia), Półwysep Jamał. <u>Obszar odbioru</u> : kraje Europy Zachodniej.	0 -1	Za podanie trzech elementów charakteryzujących inwestycję 1pkt
	b) Np. <u>Zalety</u> : -niski koszt przesyłania surowca, -masowość przesyłu, -przesyłanie odbywa się bezpośrednio ze złoża surowca do miejsca odbioru bez konieczności przeładunków, -przesyłanie odbywa się w sposób ciągły, -możliwość budowania rurociągów pod wodą. <u>Wady</u> : -budowę mogą ograniczać warunki środowiskowe jak ukształtowanie powierzchni lądu, dna morza, wieczna zmarzlina, -wysoki koszt budowy, konserwacji rurociągu, -rurociąg służy do przesyłania tylko jednego rodzaju surowca, -trudno wyeliminować kradzieże surowca.	0 -3	Za każde dwie cechy (zalety lub wady lub zaletę i wadę) transportu rurociągowego po 1 pkt

Nr zadania	Przewidywana odpowiedź	Punktacja	Kryteria zaliczenia odpowiedzi
16	a) I – baza surowcowa II – dogodne położenie komunikacyjne, III – rynek zbytu	0 - 2	Za podanie czynników lokalizacji dla grup okręgów -dwóch– 1pkt -trzech – 2pkt
	b) Np. W Okręgu Przemysłowym Yorkshire prowadzona jest restrukturyzacja przemysłu. Lub – w OP Yorkshire zaniechano przetwórstwa węgla kamiennego. Natomiast okręg Damodar należy do tradycyjnie rozwijających się okręgów surowcowych. Rozwija się tu energetyka cieplna i hutnictwo. Są to gałęzie silnie zanieczyszczające środowisko.	0 - 2	Za wskazanie przyczyny spadku zanieczyszczeń atmosfery w OP Yorkshire – 1pkt Za wskazanie przyczyny wzrostu zanieczyszczeń atmosfery w OP Damodar – 1pkt
17	Np.: sektor I: główną przyczyną spadku zatrudnienia jest mechanizacja rolnictwa, wzrost jego wydajności, pracownicy sektora I przechodzą do pracy w sektorze II i III sektor II: początkowo następuje wzrost zatrudnienia związany z rozwojem pracochłonnych (tradycyjnych) gałęzi przemysłu (ciężkiego, górnictwa, lekkiego); od połowy fazy industrialnej następuje spadek zatrudnienia z powodu modernizacji, automatyzacji produkcji sektor III: stopniowo następuje wzrost zatrudnienia wynikający ze wzrostu zapotrzebowania na usługi- początkowo socjalne, oświatowe i kulturalne, a następnie na usługi wyższego rzędu; wzrost zatrudnienia w tym sektorze wynika także z przechodzenia pracowników po przekwalifikowaniu z unowocześnianego sektora I i II do sektora usług.	0 - 4	Za podanie wyjaśnienia zmian w zatrudnieniu w sektorach gospodarki: -sektor I - 1pkt odpowiedź zalicza podanie jednego argumentu -sektor II – Za podanie przyczyn wzrostu zatrudnienia – 1pkt, a następnie spadku zatrudnienia – 1pkt -III – 1pkt odpowiedź zalicza podanie jednego argumentu
	b) faza industrialna	0 - 1	Za podanie fazy rozwoju – 1pkt

Nr zadania	Przewidywana odpowiedź	Punktacja	Kryteria zaliczenia odpowiedzi
18	a) A-Irak, B-Iran	0 - 1	Za podanie obu krajów – 1pkt
	b) -na obszarze Kurdystanu znajdują się pola naftowe, dlatego utrata terytorium oznaczałaby straty ekonomiczne, -obszary zamieszkałe przez Kurdów znajdują się w obrębie kilku państw; w tej sytuacji trudno jest zgłaszać roszczenia i prowadzić walkę o suwerenność.	0 - 2	Za podanie jednego argumentu - 1pkt Za podanie dwóch argumentów – 2pkt
19	a) 1. Rosja/Czeczenia 2. Indie/Pakistan 3. Albańczycy/Serbowie 4. Palestyna/Izrael	0 - 4	a) Za podanie zważnionych stron dla każdego z czterech obszarów – po 1pkt
	b) Pozarządowe np.: Czerwony Krzyż, Lekarze bez Granic, Amnesty Internacional, Czerwony Półksiężyc.	0 - 2	b) Za każdą z dwóch organizacji - po 1pkt
20	a) 2. Niemcy, 3. Słowenia, Bośnia i Hercegowina, Chorwacja, Macedonia, Serbia i Czarnogóra (lub „nowa” Jugosławia). 4. Czechy i Słowacja.	0 - 4	Za podanie kraju: -Niemcy – 1pkt Za podanie -trzech krajów powstałych z rozpadu b. Jugosławii -1 pkt -pięciu krajów powstałych z rozpadu b. Jugosławii – 2pkt Za podanie krajów: -Czechy i Słowacja –1pkt
	b) wpisuje na mapie nazwy sześciu państw według wskazań w tabeli.	0 - 2	Za poprawne wskazanie państw -czterech– 1pkt -sześciu – 2pkt

Nr zadania	Przewidywana odpowiedź	Punktacja	Kryteria zaliczenia odpowiedzi
21	a) prostoliniowy przebieg większości granic państwowych świadczy, że nie zostały one przeprowadzone z uwzględnieniem spójności etnicznych, kulturowych.	0 - 1	Za podanie cechy przebiegu granic – 1pkt
	b) Np. -granice przebiegają niezgodnie z podziałami etnicznymi, religijnymi i kulturowymi, co sprzyja wewnętrznym konfliktom, -na tle różnic kulturowych i religijnych dochodzi do konfliktów zewnętrznych między sąsiadującymi krajami, -w krajach tych brak poczucia tożsamości narodowej lub jest ono bardzo słabe, co osłabia wewnętrznie państwo, -w krajach tych często występują tendencje separatystyczne prowadzące do rozpadu lub podziału kraju.	0 - 2	Za przedstawienie problemu wewnętrznego -jednego – 1pkt -dwóch – 2pkt
22	a) np. -obsadzanie zdegradowanych terenów gatunkami liściastymi, mniej wrażliwymi na zanieczyszczenia, -odkwaszanie gleb (wapnowanie)	0 - 1	Za podanie działania – 1pkt
	b) np. -podpisanie przez rządy krajów sąsiedzkich traktatów o ograniczaniu emisji gazów, -kary administracyjne dla przedsiębiorstw za brak urządzeń redukujących zanieczyszczenia, -wprowadzanie nowych technologii mniej zanieczyszczających środowisko	0 - 1	Za podanie działania – 1pkt
23	<u>Czynniki przyrodnicze:</u> -gorący i wilgotny klimat sprzyja rozwojowi bakterii, - w klimacie równikowym występuje duża ilość owadów przenoszących choroby, -gorący i wilgotny klimat sprzyja szybkiemu psuciu się żywności. <u>Czynniki społeczno-ekonomiczne:</u> -brak lub niedostateczny stan higieny, -brak lub utrudniony dostęp do lekarza, -nieodpowiednie odżywianie się lub głód ludności, -picie skażonej wody (niedobór czystej wody).	0 - 3	Z podanie czynników: - dwóch – 1 pkt - trzech – 2 pkt - czterech – 3 pkt

Nr zadania	Przewidywana odpowiedź	Punktacja	Kryteria zaliczenia odpowiedzi
24	a) abrazja lub niszcząca działalność morza.	0 - 1	Za podanie przyczyny: 1pkt
	b) <u>Działania:</u> np. -zakładanie opasek kamiennych chroniących wybrzeże przed niszczącą działalnością fal morskich, -tworzenie ostróg i falochronów, zmniejszających siłę uderzenia fal w brzeg, -ograniczanie budownictwa w strefie wydm nadmorskich, -obsadzanie wydm roślinnością.	0 - 2	Za podanie działania: -jednego – 1pkt -dwóch – 2pkt
25	<u>Np.</u> -nowe nasadzenia w miejsce wyrębów, -zalesianie nieużytków, -zachowywanie różnorodności gatunkowej lasów, -nawożenie lasów na obszarach degradacji gleb, -tworzenie parków krajobrazowych, parków narodowych, stref ochronnych w obszarach zalesionych, -ograniczanie eksportu drewna, -selektywne wycinanie drzew (np. najstarszych lub uszkodzonych), -wykorzystywanie odpadów z tartaków, -propagowanie oszczędności papieru i drewna.	0 - 2	Za podanie cech: -dwóch – 1 pkt -trzech – 2 pkt